

Inovácie – nový fenomén rozvoja regiónov

Eva RAJČÁKOVÁ, Angelika ŠVECOVÁ

Abstract: *Innovations are currently a significant soft factor in regional development. The importance of innovation, innovation milieu, innovation infrastructure, innovation systems, as well as innovation culture, innovation strategies and policies in developing countries and regions is growing. The contribution gives an overview of some opinions of the concepts, evaluates the position of Slovakia according to innovation index in the framework of EU and specifies priorities for Slovak innovation policy and strategy.*

Keywords: *Innovation, innovation milieu, innovation systems, innovation index, innovation strategy and policy, SR, region*

Úvod

V poslednom desaťročí inovácie patria k dôležitým, tzv. mäkkým faktorom rozvoja regiónov. Význam inovácií, inovačného milieua (prostredia) a infraštruktúry, inovačných systémov, inovačnej kultúry, inovačných stratégií a politík v rozvoji krajín a regiónov neustále narastá. Podpora rozvoja inovácií si nachádza miesto v európskej kohéznej politike 2007 – 2013, národných ako aj regionálnych rozvojových stratégiách, politikách a programových dokumentoch. Cieľom príspevku je podať prehľad vybraných názorov na uvedené pojmy, poukázať na postavenie Slovenska a jeho regiónov v oblasti inovácií v európskom kontexte a špecifikovať priority inovačnej stratégie a politiky SR.

Inovácie – vysvetlenie pojmu

Pojem „inovácie“ je predmetom štúdia viacerých disciplín, v dôsledku čoho chápanie pojmu je pomerne široké a nejednotné. Na počiatku 20. storočia sa inováciami zaoberal zakladateľ teórie inovácií Schumpeter (1935, in: Blažek, Uhlíř 2002), ktorý inovácie uvádza v súvislosti s tzv. „kombináciou vývojových zmien v procese obnovovania výrobného procesu v uzavretom kruhu“. Široko chápané zmeny zahŕňovali nielen používanie nových technických a technologických procesov, ale aj zmeny v organizácii výroby, orientácii na nové trhy a vo využívaní marketingových nástrojov. V ďalšom období sa dôraz kládol na „zmeny“, ktorých sa inovácie bezprostredne dotýkali. V takom prístupe je inovácia vyjadrením „zmien, ktorých cieľom je využívanie nových druhov výrobných a dopravných prostriedkov, nových trhov a foriem organizácie výroby a služieb“ (Cook 2002, Buček 2006 a i.). Inovácia môže byť chápaná aj ako „udalosť vyskytujúca sa v určitom bode alebo mieste, ktorá spôsobuje trhový alebo organizačný zlom“ (Buček 2006). Pri takomto chápaní je inovácia nositeľom poznatku a zmeny. Inovácie sú úzko späté so zmenami v ekonomickej a sociálnej oblasti, keď predstavujú „úspešný výtvor, prispôbenie a využitie novosti v ekonomickej a sociálnej oblasti“ (Skokan 2004). V prípade, že inovácie sú ponímané ako zlepšenie procesov alebo výrobkov, môžeme sa prikloniť k prvotnej myšlienke prezentovanej Schumpeterom (1935, in: Blažek, Uhlíř 2002) a inovácie chápať ako „ekonomicky prezentovanú invenciu“ (Ručinská 2008). Vo vzťahu k reprodukčným procesom inovácia predstavuje „cieľavedomý, dynamický rozvojový proces, ktorého dôsledkom je pozitívna zmena, zameraná na zdokonaľovanie reprodukčného procesu a plnšie uspokojovanie spoločenských potrieb“ (Čimo, Mariáš 1994). Veľmi často sa definície pojmu inovácia viažu k výrobnému (Crawford 1986¹, Valeta 1969² a i. in: Kováč 1993) alebo podnikateľskému (Prno 2008 a i) prostrediu.

¹ „Zmeny v priemysle, technologickom vývoji a ich aplikácie vo výrobkoch, výrobných procesoch a službách“ (Crawford 1986, in: Kováč 1993)

² „Inovácia vyjadruje zmenu v pôvodnej štruktúre výrobného organizmu, t. j. prechod k novému stavu vnútornej štruktúry“ (Valeta 1969, in: Kováč 1993)

Dynamický posun v názoroch na inovácie nastal v posledných desaťročiach. Bol ovplyvnený preferenciou systémového prístupu, globalizačnými tendenciami, zmenou na svetových trhoch, zmenou ekonomického prostredia transformujúcich sa krajín, neustále rastúcim vplyvom vedy, silnejúcou podporou rozvoja nových technológií, výskumných a inovačných aktivít (Prno 2008, upravené).

V súlade s rastom významu inovácií v rozvoji krajín a regiónov sú podľa Európskej komisie (EK) inovácie chápané ako „procesy úspešnej tvorby, zavádzania a využívania noviniek v hospodárskej a sociálnej sfére“, ale aj ako „procesy obnovy a šírenia škály výrobkov, služieb a s nimi spojených trhov, vytvorenie nových metód výroby, dodávky a distribúcie, zavedenie zmien v riadení, organizácii práce a pracovných podmienok ako aj zmeny v kvalifikácii pracovnej sily“ (EK 1995). Následne EK (2003) zavádza a definuje 3 typy inovácií: *technologické* (sú výsledkom výskumno-vývojových aktivít), *organizačné* (zahrňujú inovátné spôsoby riadenia ľudských zdrojov, pracovných síl, výrobných procesov, distribúcie, finančného riadenia, podnikateľského sektora, t. j. procesov s pozitívnym vplyvom na rast konkurencieschopnosti ekonomických subjektov, regiónov a krajín) a *prezentačné* (inovácie v oblasti marketingu a dizajnu) *inovácie*. V súvislosti s riešením diferencovanej ekonomicko-sociálnej úrovne a výkonnosti regiónov EÚ a vo vzťahu k rozvojovým politikám si inovácie nachádzajú pozíciu nielen v prístupoch, ktoré podporujú „myšlienku budovania silných regiónov EÚ na báze podpory inovácií“ (Čajka, Rýsová 2008, upravené), ale aj v programovom zabezpečení podpornej politiky EÚ.

Inovačné procesy, inovačné siete, inovátné milieu, inovačné systémy, inovačná stratégia, inovačná politika

V súvislosti s inováciami sa zavádzajú a definujú viaceré „nové“ pojmy. *Inovačný proces* je chápaný ako „vývoj nového produktu od získania invecie až po zavedenie (inovovaných) produktov na trh, resp. postupné uskutočňovanie inovačných zmien (Sabadka, Lešková 2002). Všeobecne sa rozlišujú 3 fázy inovačného procesu – *tvorba invecie* (zahrňuje generovanie ideí, prieskum a podnikateľskú analýzu), *tvorba inovácie* (súčasťou je príprava inovačného programu, výskum a vývoj, výroba) a *difúzia inovácie* (komercionalizácia, využitie; Kádar, Vida 2007).

Priestorový aspekt – „blížkosť“ v zmysle tzv. „sociálnej a ekonomickej blízkosti“ sa zdôrazňuje ako predpoklad interaktívnych procesov inovácií (Dosi 1988, Soper 1997 in: Rumpel, Slach, Koutský 2008). *Inovačné siete* majú dobré predpoklady pre vznik a rozvoj v geografických koncentráciách aktivít, s následným vytváraním aglomeračných efektov ako dôsledku koexistencie firiem, spoločného využívania infraštruktúry, informácií a vzájomnej spolupráce. Pri chápaní vzájomného vzťahu inovácií, priestoru a aglomeračných efektov je zrejmý význam koncentrácie znalostne orientovaných subjektov ako nositeľov inovácií pre rozvoj regiónov a formovanie konkurenčného prostredia. V tejto súvislosti považujeme za potrebné vysvetliť pojem *inovátné milieu (prostredie)*, ktoré predstavuje akýsi inkubátor pre vznik inovácií, pričom za pôvodcu inovácie nie je považovaný samotný podnik, ale inovátné milieu, ktoré je výsledkom interakcie medzi podnikmi, inštitúciami a pracovnými silami. Jeho funkčný rámec tvoria rôzni *aktéri* (firmy, výskumné ústavy, vzdelávacie inštitúcie, lokálne alebo regionálne inštitúcie nezávislé na rozhodovacích procesoch), *fyzické* (endogénne disponibilné zdroje a infraštruktúra), *nehmotné* (know-how) a *inštitucionálne* (organizácia správy, inštitúcie s rozhodovacími kompetenciami) *prvky*. Dôležitým východiskom vzájomnej kooperácie je *forma interakcie a kultúra učenia sa*, ktorá sa formuje v čase a v závislosti od meniaceho sa správania aktérov generuje nové riešenia (Maillat 1991, Krátke 1995, in: Rumpel, Slach, Koutský 2008). Aktéri prostredníctvom výmeny informácií a procesu „učenia sa“ redukujú neistoty, ktoré vznikajú v dôsledku permanentnej premeny technologických paradigiem“ (Fritsch et al 1989, in: Rumpel, Slach, Koutský 2008). Iné chápanie poskytuje Campagni (1991, in: Rumpel, Slach, Koutský 2008), ktorý zdôrazňuje význam externej špecifickej image, t. j. hustej siete (neformálnych) sociálnych vzťahov v rámci územnej jednotky, ktorá stimuluje inovačné schopnosti prostredníctvom synergických a kolektívnych procesov učenia sa. Formovanie inovátného milieu závisí predovšetkým od *sociálno-ekonomickej charakteristiky regiónov* (vnútorné prostredie, ktoré determinuje charakter a strategické správanie subjektov) a *externých podmienok* (vytvára ich štát prostredníctvom inovačnej a regionálnej politiky) (Čajka, Rýsová 2008, upravené).

Odzorom inovátného milieu sú *inovačné systémy* (IS). Zdôraznenie priestorovej dimenzie je obšiahnuté v definícii IS. „IS sú vo všeobecnosti tvorené z geograficky definovaného, administratívne podporovaného usporiadania inovátnych sietí (firiem) a inštitúcií, ktoré na seba navzájom pravidelne

a silno reagujú s cieľom zvýšiť efektívnosť inovačných výstupov jednotlivých firiem v regióne“ (Cook 2000, in: Buček 2006). Súčasťou IS môžu byť prvky (inštitúcie, účastníci) a vzťahy, ktoré vzájomne pôsobia v procese produkcie, difúzie a pri využívaní nových, ekonomicky prospešných poznatkov“ (Lundvall in: Buček 2006). Podľa iných autorov (Fischer 2000 a i.) za prvky IS sú považované subjekty *výrobného* (poznatkovo založené firmy, priemyselné klustre a i.) a *vedeckého* (vzdelávacie a výskumné inštitúcie spolupracujúce s podnikateľským prostredím s cieľom transferu nových poznatkov a technológií do podnikateľského prostredia) *sektora a siete podporných inštitúcií* (vládne, poradenské a inovačné centrá, obchodné komory, finančné subjekty, agentúry, ktoré napomáhajú transferu poznatkov vedy a výskumu do praxe; súčasťou môžu byť aj priemyselné parky a i.).

Jednotliví aktéri ovplyvňujú inovačné procesy a spoluprácu potrebnú pre vytváranie a fungovanie inovačného prostredia. Spolupráca sa uskutočňuje viacerými spôsobmi (podpora inovačných sietí a kooperácie, ponuka vedomostí a informácií pre podniky za účelom zníženia neistoty v ekonomických činnostiach, podpora štruktúry stimulov, ktoré zabezpečia rentabilitu inovácií z dlhodobého hľadiska a i.; Skokan 2004, in: Zaušková 2010). IS môžu byť na troch hierarchických úrovniach – *národnej* (NIS; sieť inštitúcií verejného a súkromného sektora v oblasti výskumu, vzdelávania, priemyslu a i., ktorých aktivity a interakcie iniciujú, podporujú, modifikujú a šíria nové technológie a ich činnosť determinuje inovačnú výkonnosť národných firiem; Fischer 2000, Zaušková 2010, upravené), *regionálnej* (RIS; subjekty, ktoré ovplyvňujú inovačné správanie a inovačné prostredie na regionálnej a lokálnej úrovni, so zohľadnením regionálnych špecifik, väzieb a vzájomných vzťahov) a *sektorovej* (SIS) *úrovni*. V rozvoji regiónov významnú úlohu majú RIS, pričom za „silný“ RIS sa považuje ten, ktorý má systémové prepojenie medzi zdrojmi produkcie poznatkov (univerzity, výskumné inštitúcie), sprostredkovateľmi (verejné a súkromné inovačné služby) a firmami (Cook, Scheinstok in: Buček 2006).

Súhrnný index inovatívnosti, inovačná stratégia a inovačná politika SR

Súčasný stav na Slovensku poukazuje na „*nedostatočnú regionálnu inovačnú štruktúru*“ (Prno 2008) a „*prevládajúcu slabú proinovačnú kultúru*“ (MH SR 2008).

Vedecko-výskumné kapacity sú koncentrované najmä v západnej časti územia SR, kde vytvárajú priestorové zoskupenia pozdĺž osí Bratislava-Trnava-Piešťany, Trenčín-Ilava-Žilina, ďalej v Banskej Bystrici, Zvolene, Prievidzi, Nitre, Košiciach a Poprade. V regiónoch južného a východného Slovenska je absencia vedecko-výskumných subjektov a centier. Vo všetkých regiónoch pretrváva problém slabej vedecko-výskumnej infraštruktúry s nízkou prepojenosťou na vzdelávací systém a prax.

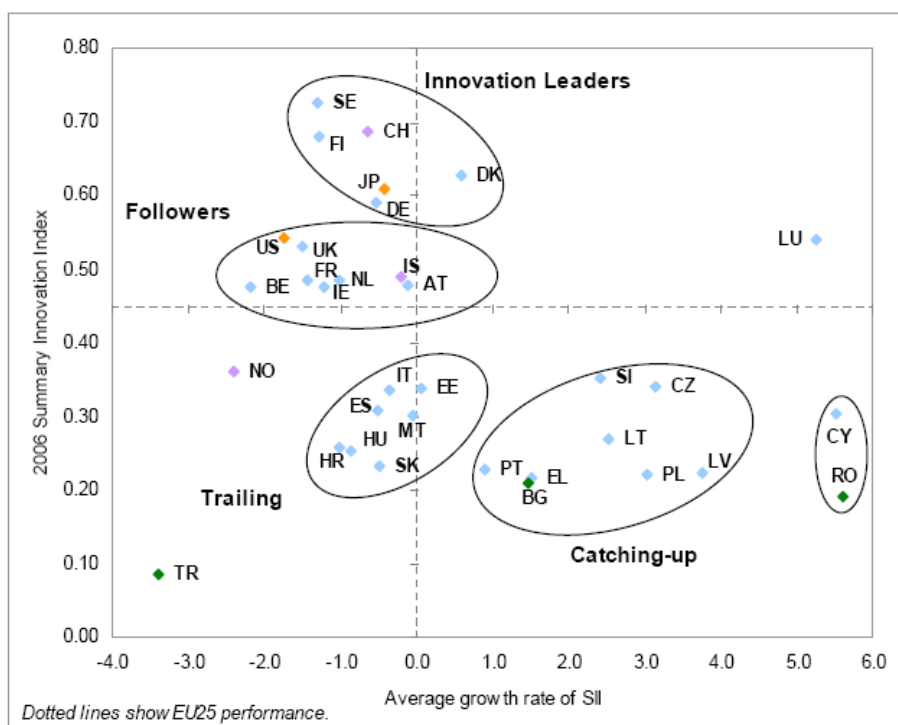
Podporné centrá sú reprezentované sieťou: *podnikateľských inovačných centier (BIC)*, zameraných na transfer technológií, podporu rozvoja inovatívnych firiem, budovanie inovačnej databázy o výsledkoch vedy, výskumu a prepojení na prax, budovanie kontaktov s vedecko-výskumnými inštitúciami a príslušnými orgánmi štátnej a verejnej správy; ďalej *regionálnych poradenských a informačných centier (RPIC)* s cieľom zlepšovania podmienok pre rozvoj malého a stredného podnikania (MSP), podpory sociálno-ekonomického rozvoja a integrácie do európskych hospodárskych štruktúr. Systém dopĺňajú *podnikateľské inkubátory (PI)*, *centrá prvého kontaktu (CPK)* a *sieť regionálnych rozvojových agentúr (RRA)*. Významnú úlohu má *SARIO Bratislava s regionálnymi kancelármi* (Buček 2006, MVRR SR 2010; Tabuľka 1).

Tab. 1. Sieť centier na podporu rozvoja inovácií v SR

Podnikateľské inovačné centrá (BIC)	Bratislava, Prievidza, Banská Bystrica, Košice, Spišská Nová Ves
Regionálne poradenské a informačné centrá (RPIC)	Bratislava, Dunajská Streda, Komárno, Nitra, Trenčín, Považská Bystrica, Zvolen, Lučenec, Martin, Poprad, Prešov, Košice, Trebišov, Rožňava
Regionálne rozvojové agentúry (RA)	Bratislava, Malacky, Pezinok, Trnava, Skalica, Galanta, Hlohovec, Senica, Dunajská Streda, Trenčín, Prievidza, Nitra, Púchov, Štúrovo, Zlaté Moravce, Topoľčany, Komárno, Šaľa, Šahy, Žilina, Dolný Kubín, Liptovský Mikuláš, Martin, Čadca, Banská Bystrica, Ružomberok, Rimavská Sobota, Lučenec, Veľký Krtíš,

	Brezno, Starý Smokovec, Snina, Prešov, Kežmarok, Bardejov, Humenné, Svidník, Vranov nad Topľou, Michalovce, Kráľovský Chlmec, Sobrance, Trebišov, Spišská Nová Ves, Moldava nad Bodvou, Rožňava
Centrá prvého kontaktu (CPK)	Veľký Krtíš, Poltár, Brezno, Levoča, Medzilaborce, Michalovce
Podnikateľské inkubátory (PI)	Bratislava, Malacky, Sládkovičovo, Žilina, Martin, Handlová, Prievidza, Banská Bystrica, Spišská Nová Ves, Košice, Prešov, Rožňava, Moldava na Bodvou, Gelnica
Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO)	Bratislava, regionálne kancelárie: Bratislava a Trnava, Trenčín, Nitra, Žilina, Banská Bystrica, Prešov, Košice

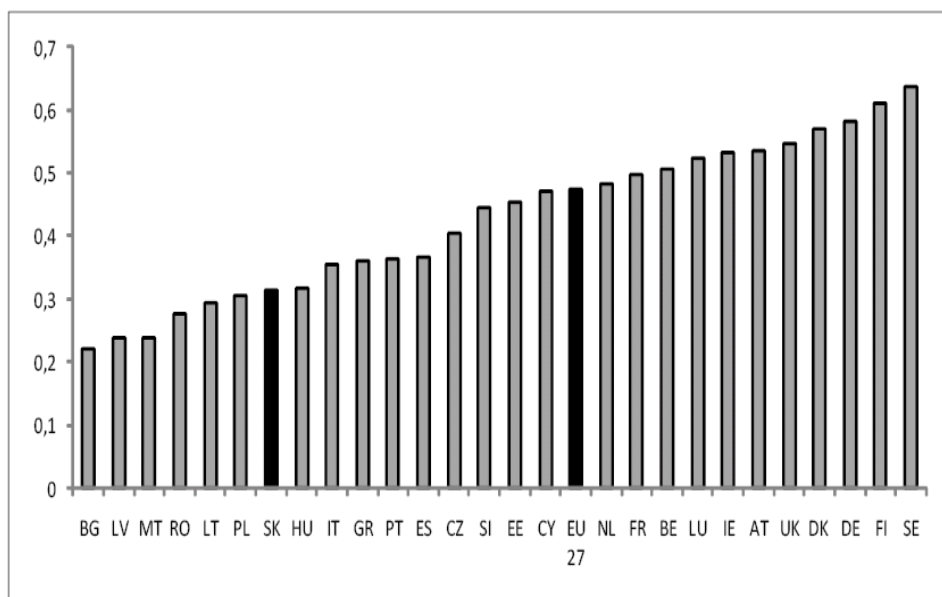
Zdroj: <http://www.nadsme.sk/sk/content/regionalne-poradske-a-informacne-centra>, 2010
<http://www.build.gov.sk/mvrrsr/index.php?offset=15&id=1&cat=146&dirfld=344&lang=sk>, 2010

Graf 1. Súhrnný index inovatívnosti (SII)³ členských a vybraných kandidátskych krajín EÚ, USA a ostatných krajín Európy

Vysvetlivky: Innovation Leaders – inovační lídri ($SII \geq \text{priemer EÚ25}$); priemer EÚ25=0,45), Followers - inovační následovníci (čiastočne zaostávajú za skupinou inovačných lídrov, $SII \geq \text{priemer EÚ25}$), Catching-up - „dobiehajúce“ krajiny, t. j. krajiny, ktoré úspešne zvyšujú svoju inovatívnosť ($SII \leq \text{priemer EÚ25}$, s rýchlejším rastom inovačnej výkonnosti ako je priemer EÚ25), Trailing - zaostávajúce krajiny (s výrazne podpriemernou hodnotou SII EÚ25 a veľmi nízkym rastom inovačnej výkonnosti); - - Average grow the rate of SII - priemerný rast súhrnného indexu inovatívnosti. Zdroj: http://www.proinno-europe.eu/doc.EIS2006_final.pdf, 2010

³ Súhrnný index inovatívnosti (rok 2008) sa získava hodnotením 29 vybraných ukazovateľov, kde min=0, max=1; dostupné na: http://www.proinno-europe.eu/doc.EIS2006_final.pdf

Graf 2. Súhrnný index inovatívnosti EÚ 27 v roku 2008
 Zdroj: http://www.proinno-europe.eu/doc/EIS2006_final.pdf, 2010

Podľa súhrnného indexu inovatívnosti možno regióny SR zaradiť do troch kategórií (Buček 2006). Do prvej kategórie - *regióny s firmami s vysokým podielom investovaných prostriedkov do výskumných a inovačných aktivít a významným postavením v rámci krajiny*, sa v posledných rokoch približuje Bratislavský región, so zázemím vedecko-výskumných a vzdelávacích inštitúcií, koncentráciou obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním a nadpriemernou sociálno-ekonomickou úrovňou. Pretrvávajúcim problémom je však nedostatočná intenzita spolupráce vedecko-výskumného a podnikateľského prostredia (Rehák 2006). Bratislavský región je komplexne považovaný za vysoko atraktívny z hľadiska lokalizácie zahraničných investícií a podmienok pre vznik a šírenie inovácií. Do druhej kategórie patria okresy Trnava, Nitra, Trenčín, Žilina, Banská Bystrica, Zvolen, Košice, Prešov a Humenné. Okresy s lokalizáciou krajského mesta majú priaznivejšie inovatívne milieum pre rozvoj znalostnej ekonomiky. Tretiu skupinu reprezentujú vidiecke regióny južného a východného Slovenska s absenciou kapacít a infraštruktúry pre rozvoj inovácií a budovanie inovatívneho prostredia.

Inovačná stratégia a inovačná politika vytvárajú podmienky pre vznik, fungovanie a rozvoj inovačných štruktúr, inovatívnych podnikov, spoluprácu a partnerstvo vedecko-výskumných, vzdelávacích inštitúcií, podnikov a získanie nových trhov v trvalodržateľnom prostredí, s cieľom zabezpečiť získanie efektívneho prínosu pre spoločnosť (MH SR 2008, upravené). Inovačná politika si vyžaduje diferencovaný prístup, ktorý zohľadňuje potreby regiónov a regionálne špecifiká.

Inovačná stratégia SR na roky 2007 až 2013 (MH SR 2007), ktorá vychádza z Inovačnej stratégie EÚ a NSRR SR 2007 – 2013, je zameraná na priority:

1. *Vysoko kvalitná infraštruktúra a efektívny systém pre rozvoj inovácií* (infraštruktúra je nevyhnutnou podmienkou pre stimuláciu a rozširovanie inovácií tretej generácie);
2. *Kvalitné ľudské zdroje* (vysoko vzdelané a profesionálne ľudské zdroje sú predpokladom inovatívnych aktivít súkromného sektora najmä v oblasti MSP);
3. *Účinné nástroje pre inovácie* (inovácie by mali byť integrálnou súčasťou čo najväčšieho počtu podnikateľských aktivít. Je potrebné stimulovať vznik podporných nástrojov (ne-) finančnej povahy a vzájomne previazaných programov národnej a regionálnej úrovne).

Cieľmi *Inovačnej politiky SR 2008-2013* sú (MH SR 2008):

1. *Zvyšovanie konkurenčnej schopnosti podnikateľských subjektov pri dodržiavaní zásad trvalou-držateľného rozvoja;*
2. *Rozvoj zamestnanosti, zvýšenie odbornej úrovne a flexibility pracovnej sily;*
3. *Regionálny rozvoj.*

V budúcnosti možno inovácie považovať za jeden z hlavných nástrojov rozvoja znalostnej ekonomiky, zabezpečovania vysokého hospodárskeho rastu SR s cieľom dosiahnutia úrovne najvyspelejších ekonomík EÚ (MH SR 2008). Splnenie cieľov a priorit Inovačnej stratégie SR do roku 2013 vytvorí predpoklady pre pozitívny rozvoj inovačných procesov s priemetom do hospodárstva a sociálnej oblasti, zvýšenie podielu inovácií na tvorbe HDP zo súčasných 8 % na 25 %, zvýšenie podielu inovatívnych podnikov z 13 % na 50 %, zvýšenie podielu vysokoškolského a akademického výskumu na tzv. podnikových inováciách z 1 % na 5 % a zlepšenie konkurencieschopnosti (MH SR 2008, upravené).

Záver

Naplnenie uvedených priorit je možné dosiahnuť v oblasti stimulovania vedy a výskumu tak, aby sa vysoké školy, SAV a ostatné vývojové kapacity, vrátane MSP, mohli aktívne zapojiť do globálneho výskumu a vývoja a podieľať sa na rozvoji globálneho inovatívneho prostredia SR. Podpora inovácií v období 2007 – 2013 je súčasťou programových dokumentov kohéznej politiky na národnej úrovni – *Výskum a vývoj a Konkurencieschopnosť a hospodársky rast*. Uvedené smerovanie v oblasti rozvoja inovácií povedie k rozvoju znalostnej ekonomiky, rastu konkurencieschopnosti a k zlepšeniu súčasnej 47. pozície SR v rámci krajín sveta (World Economic Forum 2009). Za hlavnú strategickú úlohu pre udržanie konkurencieschopnosti SR sa považuje podpora rozvoja inovácií a infraštruktúry.

Literatúra

- BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. 2002: Teorie regionálního rozvoje. Nástín, kritika, Klasifikace. Universita Karlova v Praze. Vydavatelství Karolinum, 2002, ISBN 80-2456-0384-5, 211.
- BUČEK, M., 2006: Úloha poznatkov a vedomostí v regionálnom rozvoji a ich výskum. In: Buček, M. et al. : *Regionálny rozvoj, novšie teoretické koncepcie*. Bratislava : Ekonóm, 2006. ISBN 80-8044049-2.
- COOKE, P., 2002: Structural Competitiveness and Learning Regions. *Enterprise and Innovation. Management Studies*, 2002, 3, 265-280.
- ČAJKA, P., RÝSOVÁ, L., 2008: Regionálny rozvoj a regionálna politika v kontexte poznatkovo-orientovanej spoločnosti. *Bratia Sabovci, Zvolen*, 2008, ISBN 978-80-89421-20-0, 134-152.
- ČIMO, J., MARIÁŠ, Š., 1994: *Inovácie a stratégia firmy*. Bratislava: Ekonomická Univerzita v Bratislave, 1. vydanie, 1994, ISBN 80-225-0595-1, s. 67.
- FISCHER, M., 2000: *Innovation, Knowledge Creation and Systems of Innovation*. 2000, dostupné na : <http://www-sre.wu-wien.ac.at/ersa/ersaconfs/ersa00/pdf-ersa/pdf/43.pdf>
- Green Paper on Innovation. Európska komisia, 1995, dostupné na : <http://www.pjb.co.uk/8/green.htm>. <http://www.build.gov.sk/mvrrsr/index.php?offset=15&id=1&cat=146&dirfld=344&lang=sk>, 2010
- <http://www.nadsme.sk/sk/content/regionalne-poradenske-a-informacne-centra>, 2010
- http://www.proinno-europe.eu/doc.EIS2006_final.pdf, 2010
- HUDEC, O., BILÁ, A., 2008: Regionálne disparity v Európskej únii v oblasti inovácií a životného prostredia. *Životné prostredie*, Vol. 42, No. 1, 2008, 11 – 14.
- Innovation policy: updating the Union's approach in the context of the Lisbon strategy*. Brussels 2003, dostupné na : http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/innovation_policy_updating_union.pdf.
- Inovačná politika SR 2008-2010*. MH SR 2008, dostupné na : <http://www.economy.gov.sk/inovacie-6194/127879s>.
- Inovačná stratégia SR na roky 2007 až 2013*. MH SR, dostupné na : <http://www.enterprise-europenetwork.sk/docs/ISSR.doc>, 2010.
- KÁDÁR, G., VIDA, M., 2007: *Business innovation Process*. Novus Scientia, 2007, dostupné na : <http://www.sjf.tuke.sk/novus/papers/202-204.pdf>.
- KOVÁČ, M. 1993: *Inovácie*. STU Košice, 1993, ISBN 80-7099-221-0, 2-7, dostupné na : <http://www.sjf.tuke.sk/transferinovacii/pages/archiv/transfer/9-2006/pdf/222-224.pdf>

- PRNO, I., 2008: Inovačná a investičná politika. 1. vydanie. Merkury, Bratislava, 2008, ISBN 978-80-89143-85-6, p. 216
- REHÁK, Š., 2006: Regionálne dimenzie inovačných bariér: Od identifikovania k ich prekonaniu. Acta regionalia et environmentalica 2/2006, 50-53.
- RUČINSKÁ, S., 2008: Riadenie inovácií v regionálnom inovačnom systéme. Transfer inovácií 12/2008, dostupné na: <http://www.sjf.tuke.sk/transferinovacii/pages/archiv/transfer/12-2008/pdf/23-26.pdf>
- RUMPEL, P., SLACH, O., KOUTSKÝ, J., 2008: Měkké faktory regionálního rozvoje. Ostravská univerzita, Ostrava, 2008, ISBN 978-80-7368-435-8, 184.
- SABADKA, D., LEŠKOVÁ, A., 2002: Inovačný proces a riadenie inovácií v podniku, In: Transfer inovácií 5/2002, ISBN 80-7093-6, s.49-51
- SKOKAN, K., 2004: Konkurenceschopnost, inovace a klastry. Ostrava: Repronis, 2004, ISBN 80-7329-059-6, 160 s.
- ZAUŠKOVÁ, A., 2010: Vybrané špecifiká organizácie ako nástroj regionálneho rozvoja. Eds. : Matúš, J., Čábyová, E. : Špecifiká regionálneho marketingu a neziskového marketingu. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie. FMK UCM v Trnave, 2010, ISBN 9778-8105-158-6.

Príspevok bol riešený v rámci grantu č. I/0454/09 Regionálne disparity v kontexte regionálneho rozvoja: analýza ich vytvárania a zmiernovania.

Innovation – New Fenomenon of Regional Development

Eva RAJČÁKOVÁ, Angelika ŠVECOVÁ

Summary: In the last decade the innovations are important so called soft factors of regional development. The importance of innovation, innovation milieu and infrastructure, innovation systems and their actors, but also an innovation culture, innovation strategies and policies in development of some countries and regions is growing. Support of the innovation development has the place not only in European Cohesion Policy 2007 - 2013, but also in national development strategies, policies and programming documents. The contribution gives an overview of some opinions of the above terms, refers to the position of Slovakia and its regions in development of innovation in the Europe, and specifies priority of Slovak innovation strategy and policy. The implementation of innovation strategy and policy is precondition for positive development of innovative processes in the economy, social development, knowledge economy and growth of the competitiveness of the Slovak republic.

Adresa autorov:

doc. RNDr. Eva Rajčáková, CSc.
Katedra regionálnej geografie, ochrany a plánovania krajiny
Prírodovedecká fakulta, Univerzita Komenského
Mlynská dolina, 842 15 Bratislava
rajcakova@fns.uniba.sk

RNDr. Angelika Švecová
Katedra regionálnej geografie, ochrany a plánovania krajiny
Prírodovedecká fakulta, Univerzita Komenského
Mlynská dolina, 842 15 Bratislava
asvecova@fns.uniba.sk